

TỰ CHỦ TÀI CHÍNH TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH, ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

● VƯƠNG THỊ HỒNG THANH

TÓM TẮT:

Nghiên cứu được thực hiện nhằm đánh giá thực trạng tự chủ tài chính tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh (gọi tắt là Trung tâm) - Đại học Quốc gia Hà Nội, từ đó chỉ ra một số bất cập, hạn chế trong tình hình thực hiện tự chủ tài chính của Trung tâm. Qua nghiên cứu, tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường tự chủ tài chính tại Trung tâm, như: nâng cao nhận thức cho cán bộ về tự chủ tài chính; hoàn thiện các quy chế hoạt động nội bộ; đa dạng hóa các nguồn lực tài chính; nâng cao năng lực quản lý tài chính;...

Từ khóa: tự chủ tài chính, quốc phòng và an ninh.

1. Thực trạng tự chủ tài chính tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội

Ngày 9/8/2017, Giám đốc ĐHQGHN ký Quyết định số 3117/QĐ-ĐHQGHN ban hành Quy định về tổ chức và hoạt động của Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, theo đó, Trung tâm là đơn vị đào tạo trực thuộc ĐHQGHN, tự đảm bảo một phần chi thường xuyên, có tư cách pháp nhân, có tài sản và con dấu riêng. Mức tự chủ được ĐHQGHN giao từ 70% đến dưới 100%, theo đó, hằng năm, ĐHQGHN cấp một phần kinh phí chi thường xuyên cho Trung tâm. Ngày 18/6/2024, ĐHQGHN ban hành Quyết định số 2687/QĐ-ĐHQGHN về việc giao quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm về tài chính đối với đơn vị sự nghiệp công lập giai đoạn 2024-2025, theo đó Trung tâm được giao tự chủ toàn bộ chi thường xuyên.

1.1. Tình hình tự chủ nguồn thu

Bảng 1 cho thấy, cơ cấu thu được hình thành từ nguồn ngân sách nhà nước, nguồn thu sự nghiệp và các khoản thu khác. Trong giai đoạn 2019 - 2023, tổng nguồn thu của Trung tâm có xu hướng tăng, trong đó nguồn thu sự nghiệp chiếm tỷ trọng cao hơn so với nguồn thu từ ngân sách. Đồng thời, nguồn thu sự nghiệp tăng lên cả số lượng và tỷ trọng, điều này cho thấy Trung tâm đã giảm dần sự phụ thuộc vào nguồn thu ngân sách nhà nước.

Trong cơ cấu nguồn thu sự nghiệp, nguồn thu từ học phí có vị trí quan trọng. Nguồn thu học phí qua các năm đều tăng, chủ yếu do gia tăng quy mô đào tạo. Năm học 2019 - 2020, thu học phí của Trung tâm thấp do chỉ tiêu tuyển sinh của các trường liên kết ít; hạn mức thu học phí từ sinh viên của các đơn vị đào tạo áp dụng Nghị định số 86/2015/NĐ-CP của Chính phủ thấp. Năm 2021 - 2023, nguồn thu

Bảng 1. Nguồn thu của Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh

ĐVT: triệu đồng

STT	Nội dung	2019	2020	2021	2022	2023
1	Thu từ NSNN	5.033	4.576	9.283	11.247	4.570
2	Thu từ nguồn thu sự nghiệp	19.088	14.628	20.037	25.035	26.182
3	Thu khác	3,1	3,3	24,8	178,2	311,9
Tổng thu		24.124,1	19.207,3	29.344,8	36.460,2	31.063,9

Nguồn: Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh

học phí có sự gia tăng vượt bậc do quy mô đào tạo tăng mạnh, song hạn mức thu học phí từ sinh viên của các đơn vị đào tạo không tăng bởi chính sách hỗ trợ sau Covid-19.

Tuy nhiên, nguồn thu từ học phí của Trung tâm vẫn chưa được tự chủ hoàn toàn, thể hiện qua căn cứ tính học phí: Đối với các đơn vị thành viên của ĐHQGHN áp dụng theo Hướng dẫn số 2505/HD-ĐHQGHN ngày 01/09/2020 về việc phân bổ và thanh toán kinh phí các môn phối hợp trong ĐHQGHN (với tỷ lệ trích chuyển cố định là 62%). Đối với những đơn vị liên kết ngoài ĐHQGHN, Trung tâm chưa thống nhất được định mức thu và mức thu còn thấp, có sự chênh lệch khá lớn giữa các đơn vị liên kết. Thực tế, đối với các đơn vị đối tác ngoài ĐHQGHN, Trung tâm vẫn đang thu học phí trên cơ sở thỏa thuận với từng đơn vị về mức thu học phí. Hiện nay, mức học phí của nhóm đối tượng này dao động ở mức 400.000 đồng - 600.000 đồng/sinh viên (đối với hệ cao đẳng); mức 700.000 đồng - 900.000 đồng/sinh viên (đối với hệ đại học).

Bên cạnh đó, Trung tâm chưa tự chủ được nguồn thu khi chưa xây dựng được định mức kinh tế kỹ

thuật đối với từng nội dung trải nghiệm. Trong khi đó, các hoạt động trải nghiệm là một trong những điểm nổi bật mà Trung tâm đã triển khai trong thời gian gần đây. Do đó, ảnh hưởng đến sự ổn định nguồn thu của Trung tâm.

1.2. Tình hình tự chủ nhiệm vụ chi

Bảng 2 cho thấy, trong giai đoạn 2019 - 2023, tổng chi của Trung tâm có sự gia tăng, đặc biệt năm 2023, nhiệm vụ chi có sự gia tăng đột biến. Trong đó, nhiệm vụ chi năm 2020, 2021 thấp hơn do ảnh hưởng của giãn cách xã hội nhằm phòng chống dịch bệnh Covid-19. Trong cơ cấu nhiệm vụ chi nói trên, chi con người (chi thanh toán cá nhân) như chi tiền lương, tiền giảng, thu nhập tăng thêm... có xu hướng gia tăng mạnh nhất và chiếm tỷ trọng cao. Chi các hoạt động thiết yếu khác chiếm tỷ trọng thứ hai trong tổng nhiệm vụ chi và xếp vị trí cuối cùng là chi cho cơ sở vật chất. Các mức chi này có xu hướng tăng nhưng tốc độ tăng chậm hơn so với chi con người, thanh toán cá nhân.

Thực tế cho thấy, Trung tâm được tự chủ đối với các khoản chi, nhưng bị ràng buộc bởi một số quy định như: chi phí tiền lương, tiền công thực hiện

Bảng 2. Cơ cấu nhiệm vụ chi của Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh

ĐVT: triệu đồng

STT	Nội dung	2019	2020	2021	2022	2023
1	Chi con người	8.620	8.047	8.239	13.037	15.301
2	Cơ sở vật chất	3.111	1.250	1.705	3.183	8.000
3	Hoạt động thiết yếu khác	3.029	2.203	2.587	5.577	6.904
Tổng thu		14.760	11.500	12.576	21.797	30.205

Nguồn: Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh

theo ngạch bậc quy định; chỉ các hoạt động chuyên môn, thường xuyên đều phải thực hiện mức chi không được vượt quá quy định của các cấp có thẩm quyền liên quan.

1.3. Một số nội dung tự chủ khác

Tự chủ sử dụng kết quả tài chính: Kết thúc năm tài chính, sau khi hạch toán đầy đủ các khoản thu, chi thường xuyên giao tự chủ, trích khấu hao tài sản cố định, nộp thuế và các khoản nộp ngân sách nhà nước theo quy định, phần chênh lệch thu lớn hơn chi hoạt động thường xuyên giao tự chủ (nếu có), Trung tâm được sử dụng để trích lập các quỹ như: quỹ phát triển hoạt động sự nghiệp; quỹ bổ sung thu nhập và chi thu nhập tăng thêm; quỹ khen thưởng và quỹ phúc lợi... Tuy nhiên, các khoản chi khen thưởng, phúc lợi, chi trả thu nhập còn bị khống chế bởi hạn mức quy định về trích lập nguồn kinh phí tương ứng, điển hình như nguồn trích lập quỹ bổ sung thu nhập trích không quá 2 lần quỹ lương.

Tự chủ quản lý tài sản công: Trung tâm đã chủ động thực hiện tiếp nhận và linh hoạt quản lý sử dụng đúng mục đích hạ tầng kỹ thuật, cơ sở vật chất được giao tại 336 Nguyễn Trãi, 144 Xuân Thủy và hiện nay tại Ký túc xá số 4, ĐHQGHN tại Hòa Lạc - Thôn 3, xã Thạch Hòa, huyện Thạch Thất, thành phố Hà Nội. Trong quá trình 20 năm hình thành và phát triển, Trung tâm đã không ngừng đầu tư, sửa chữa cảnh quan khuôn viên và các cơ sở vật chất khác phục vụ cho tổ chức học tập, sinh hoạt tập trung theo môi trường quân đội cho cán bộ và người học học tập tại Trung tâm. Tuy nhiên, một số cơ sở vật chất đã bị xuống cấp nhiều, công tác sửa chữa chưa triển khai được đồng bộ. Quy mô cơ sở vật chất hiện nay tại ký túc xá số 4 chưa đáp ứng tốt nhu cầu về số lượng người học mà Trung tâm phải đảm nhiệm giảng dạy.

Tự chủ đối với hoạt động liên doanh, liên kết: Trung tâm thực hiện các nội dung về liên kết đào tạo giảng dạy môn giáo dục quốc phòng và an ninh với 34 đơn vị đào tạo trong và ngoài ĐHQGHN theo đúng quy định tại Thông tư số 123/2015/TTLT-BQP-BGDĐT-BLĐT BXH, Quyết định số 2861/QĐ-BQP và các văn bản khác

có liên quan. Trong quá trình thực hiện, đơn vị thực hiện đúng, đủ nội dung chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh, bảo đảm chất lượng, hiệu quả, tuân thủ sự chỉ đạo tập trung, thống nhất của cấp có thẩm quyền; phát huy trách nhiệm và bảo đảm hài hòa lợi ích các bên theo quy định của pháp luật. Trung tâm thực hiện liên kết giảng dạy với 15 Trường Trung học phổ thông và Trường liên cấp trong khu vực nội thành Hà Nội để tổ chức một số hoạt động trải nghiệm trong môi trường quân đội. Bên cạnh đó, Trung tâm thực hiện liên doanh, liên kết với 4 đối tác để tổ chức các dịch vụ thiết yếu phục vụ người học trong quá trình học tập trung theo quy định của quân đội như hoạt động cung cấp suất ăn, siêu thị, sân bóng, cung cấp phương tiện vận chuyển.

Tuy nhiên, Trung tâm chưa thực sự được tự chủ hoàn toàn trong hoạt động liên doanh, liên kết. Cụ thể, Trung tâm chỉ được thực hiện giảng dạy môn giáo dục quốc phòng và an ninh đối với các đơn vị được phân luồng theo Quyết định số 2861/QĐ-BQP và các văn bản đồng ý liên kết khác. Đồng thời, hiện nay, chưa có quy định rõ ràng của các cấp có thẩm quyền cho phép các trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh được thực hiện liên doanh, liên kết với các tổ chức, cá nhân trong cung cấp một số dịch vụ hoạt động trải nghiệm, bồi dưỡng kỹ năng quân sự cho các cấp học khác ngoài cấp bậc cao đẳng, đại học quy định tại Thông tư số 123/2015/TTLT-BQP-BGDĐT-BLĐT BXH. Ngoài ra, một số đơn vị được phân luồng theo Quyết định số 2861/QĐ-BQP nhưng không lên học tại Trung tâm như: Trường Cao đẳng nghề Công nghệ cao Hà Nội, Trường Cao đẳng Quốc tế Hà Nội.

Từ thực trạng nói trên cho thấy, Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, ĐHQGHN được tự chủ, tự chịu trách nhiệm về tài chính đối với đơn vị sự nghiệp công lập giai đoạn 2024-2025. Theo đó, Trung tâm được giao tự chủ toàn bộ chi thường xuyên và một số nội dung quản lý tài chính khác như quản lý sử dụng kết quả tài chính, quản lý tài sản công và quản lý hoạt động liên doanh, liên kết. Tuy nhiên, tự chủ tài chính của Trung tâm còn tồn tại một số bất cập, hạn chế. Những bất cập, hạn chế

nói trên xuất phát từ những nguyên nhân khách quan và chủ quan. Nguyên nhân khách quan đến từ những quy định của Chính phủ, Bộ Quốc phòng, của ĐHQGHN; các yếu tố dịch bệnh. Cụ thể, ngày 31/12/2023, Chính phủ mới ban hành Nghị định số 97/2023/NĐ-CP cho phép thực hiện tăng mức thu học phí năm học 2023 - 2024, tuy nhiên văn bản ban hành sau khi hoàn thành xong học kỳ I nên rất ít đơn vị thực hiện điều chỉnh học phí, do đó ảnh hưởng đến mức thu học phí của Trung tâm từ các đơn vị liên kết; quy định về phân luồng đào tạo giáo dục quốc phòng và an ninh theo Quyết định số 2861/QĐ-BQP về việc điều chỉnh, bổ sung danh sách liên kết giáo dục quốc phòng và an ninh; Quy định về mức thu học phí từ các đơn vị thành viên của ĐHQGHN bị khống chế theo quy định... Bên cạnh đó, nguyên nhân từ các yếu tố chủ quan như sự xuống cấp của cơ sở vật chất; công tác dự báo phát sinh chi còn hạn chế; công tác tham mưu chưa sát tình hình thực tế,...

2. Một số giải pháp nhằm tăng cường tự chủ tài chính tại Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội

Để phát huy được vai trò, hiệu quả của cơ chế tự chủ tài chính, trong thời gian tới, theo tác giả, Trung tâm cần triển khai một số giải pháp, như sau:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức cho cán bộ về tự chủ tài chính. Nâng cao nhận thức cho toàn thể viên chức, sĩ quan biệt phái, người lao động mà trước hết là lãnh đạo và cán bộ quản lý các cấp. Đây là vấn đề có ý nghĩa quan trọng, trực tiếp quyết định đến năng suất, hiệu quả công tác của từng vị trí việc làm, chỉ khi nào, mỗi viên chức, sĩ quan biệt phái, người lao động nhận thức được rằng, mình là người trực tiếp quyết định mức độ cải thiện, nâng cao thu nhập của chính mình thì họ không chỉ nỗ lực cố gắng mà còn luôn cải tiến công việc mình làm. Muốn làm được điều này đòi hỏi phải xây dựng được môi trường để viên chức, sĩ quan biệt phái, người lao động cống hiến đi đôi với gắn chặt quyền lợi với trách nhiệm của từng thành viên với tinh thần làm đến đâu hưởng đến đó, cải tiến dần đến xóa bỏ tư tưởng bình quân chủ nghĩa.

Thứ hai, hoàn thiện các quy chế hoạt động nội bộ. Hệ thống các văn bản nội bộ của Trung tâm có

ý nghĩa quan trọng, đảm bảo cho các hoạt động của Trung tâm thống nhất, làm cơ sở giúp lãnh đạo quản trị đơn vị, giúp cán bộ các cấp thực thi công việc. Trong đó, Quy chế chi tiêu nội bộ có ý nghĩa quan trọng, trực tiếp quyết định đến động lực, năng suất, hiệu quả làm việc của viên chức, sĩ quan biệt phái, người lao động, đảm bảo cho Trung tâm hoàn thành nhiệm vụ tự chủ tài chính.

Thứ ba, đa dạng hóa các nguồn lực tài chính. Cụ thể, Trung tâm cần đa dạng hóa việc huy động các nguồn lực tài chính nhằm mở rộng các nguồn thu và đa dạng hóa việc huy động các nguồn lực tài chính, đảm bảo ổn định các nguồn thu. Trong đó, đẩy mạnh mô hình liên doanh, liên kết với các doanh nghiệp để phát triển các hoạt động trải nghiệm, nhận thêm được tài trợ từ các doanh nghiệp tham gia liên kết. Đồng thời, Trung tâm cần mở rộng các nguồn thu từ hoạt động liên doanh, liên kết như: dịch vụ giặt là; dịch vụ phòng tập thể thao đa năng...

Thứ tư, nâng cao năng lực quản lý tài chính, trong đó tập trung hoàn thiện hệ thống văn bản quản lý điều hành về quản lý tài chính; hoàn thiện cơ cấu tổ chức bộ máy quản lý tài chính; coi trọng lập kế hoạch và dự toán ngân sách hàng năm; xây dựng quy trình tổ chức thực hiện công tác quản lý tài chính; thực hiện cơ chế kiểm tra, giám sát thường xuyên trong quản lý tài chính và tăng cường công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình trong hoạt động tài chính.

Thứ năm, đầu tư và khai thác có hiệu quả cơ sở vật chất đã đầu tư. Trong môi trường giáo dục quốc phòng và an ninh, việc quản lý và khai thác tối đa hiệu quả cơ sở vật chất và các hoạt động dịch vụ mang ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Không chỉ đơn thuần là quản lý tài sản, còn liên quan trực tiếp đến việc đảm bảo chất lượng đào tạo, phục vụ nhu cầu huấn luyện, rèn luyện của cán bộ, người học. Trong đó, cần lập kế hoạch bảo dưỡng, sửa chữa định kỳ và đột xuất cho toàn bộ cơ sở vật chất; kiểm tra, giám sát chất lượng công trình, thiết bị, phát hiện và khắc phục kịp thời các hư hỏng; chú trọng phương án áp dụng công nghệ thông tin trong quản lý cơ sở vật chất; tìm kiếm các giải pháp để nâng cao hiệu quả sử dụng năng lượng, tiết kiệm chi phí ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Chính phủ (2021), Nghị định số 60/2021/NĐ-CP, ngày 21/6/2021 về quy định cơ chế tự chủ tài chính của đơn vị sự nghiệp công lập.
2. Bộ Quốc phòng (2021), Quyết định số 2681/QĐ-BQP, ngày 24/8/2021 của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng về việc điều chỉnh, bổ sung danh sách liên kết giáo dục quốc phòng và an ninh.
3. Nguyễn Thị Hương và Tạ Ngọc Cường (2016), Tự chủ tài chính cơ hội nâng cao chất lượng các trường đại học công lập ở Việt Nam, Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội: Nghiên cứu giáo dục, 32(3).
4. Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh (2019-2023), Báo cáo tài chính các năm, 2019 đến năm 2023.

Ngày nhận bài: 8/4/2024

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 23/4/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 10/5/2024

Thông tin tác giả:

ThS. VƯƠNG THỊ HỒNG THANH

Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Đại học Quốc gia Hà Nội

**THE CURRENT FINANCIAL AUTONOMY
IMPLEMENTATION AT THE MILITARY
AND SECURITY TRAINING CENTER,
VIETNAM NATIONAL UNIVERSITY
- HANOI AND SOLUTIONS**

● Master. **VUONG THI HONG THANH**

Military and Security Training Center,
Vietnam National University - Hanoi

ABSTRACT:

This study assessed the current financial autonomy of the Military and Security Training Center, Vietnam National University - Hanoi. The study pointed out shortcomings and limitations in the implementation of financial autonomy mechanism at the center. Based on the study's findings, some solutions were proposed to enhance the center's financial autonomy implementation. These solutions include raising employee awareness about financial autonomy, improving internal operating regulations, diversifying financial resources, strengthening financial management capacity, etc.

Keywords: financial autonomy, defense and security.